

Specialist bij
ongewenste zwangerschap
en afstammingsvragen

Bijlage Factsheet Ongewenste Zwangerschap 2016

Inhoud

Toelichting.....	3
Cijfers	3
Meisjes.....	3
Vrouwen	3
Kenmerken.....	4
Meisjes.....	4
Vrouwen	4
Keuzes	5
Zelf opvoeden.....	5
Afstand ter adoptie en pleegzorg.....	5
Abortus	5
Hulp	6
Referenties.....	7

Toelichting

In deze bijlage staat een toelichting op de gegevens en berekeningen waarop de [Factsheet ongewenste zwangerschappen 2016](#) is gebaseerd. Fiom en Rutgers willen inzichtelijk maken hoeveel vrouwen per jaar ongewenst zwanger zijn, of er risicogroepen zijn aan te wijzen, wat de vrouwen besluiten te doen en of zij gebruik maken van keuzehulp.

Cijfers

Meisjes

Op 1 januari 2017 waren er 1.323.115 meisjes van 12-24 jaar (Statline, 2017).

In 'Seks onder je 25e' een grootschalig representatief onderzoek naar de seksuele gezondheid van jongeren in Nederland tussen de 12 en 25 jaar (Rutgers/Soa Aids Nederland i.s.m. RIVM, 2017) staan gegevens over jongeren t/m 24 jaar over de ervaringen met een ongeplande/ongewenste zwangerschap in hun leven tot nu toe:

- 34 van de 1000 (3.4%; BI 3.0%-3.7%) meisjes van 12-24 jaar is weleens zwanger geweest
- 24 van de 1000 (2.4%; BI 2.2%-2.7%) meisjes kregen te maken met een ongeplande zwangerschap
- 14 van de 1000 meisjes (1.4%; BI 1.1%-1.6%) was de zwangerschap ongewenst

Omgerekend naar de populatie meisjes in Nederland zou het gaan om tussen de **14.554** en **21.169** meisjes van 12-24 jaar die ooit ongewenst zwanger zijn geweest.

Vrouwen

Op 1 januari 2017 waren er 2.738.863 vrouwen van 25-49 jaar.

In het onderzoek Seksuele gezondheid in Nederland 2017 (Rutgers i.s.m. RIVM, 2017) is gevraagd naar ongeplande en ongewenste zwangerschappen in het afgelopen jaar.

- Een op de negen vrouwen (11.3%; BI 10.4%-12.3%) van 25-49 jaar is in het afgelopen jaar zwanger geweest
- Bij 2.9% (BI 2.4%-3.4%) van de vrouwen gaat het om een ongeplande zwangerschap
- Bij 1.7% (BI 1.3%-2.1%) van de vrouwen is de zwangerschap ongewenst

Omgerekend naar de populatie vrouwen van 25-49 jaar in Nederland zou het gaan om tussen de **35.605** en **57.516** vrouwen die het afgelopen jaar ongewenst zwanger zijn geweest.

NB. In de 'ongewenste zwangerschappen' is de groep voor wie het eerst niet gewenst was, maar later wel, NIET meegenomen. We hebben de nuancering tussen 'later wel gewenst' en 'blijvend ongewenst' alleen gemaakt voor de groep die één keer ongepland zwanger is geweest (voor 12-25

jarigen dus ooit, voor 25+ afgelopen jaar). Aan de groep die meerdere ongeplande zwangerschappen meemaakte is namelijk gevraagd 'Waren deze zwangerschappen wat jou betreft allemaal gewenst?' (ja/nee). In 'Seks onder je 25e' gaven 138 van de 10145 meisjes (=1,4%) aan dat ze ooit ongewenst zwanger waren. Nog eens 41 meisjes (0,4%) waren één keer ongepland zwanger geweest en gaven aan dat dit eerst ongewenst was, maar later niet meer. In 'Seksuele gezondheid in Nederland' gaven 70 van de 4173 vrouwen van 25-49 jaar (1,7%) aan dat ze het afgelopen jaar ongewenst zwanger waren geweest. Nog eens 10 vrouwen (0,2%) waren ongepland zwanger geweest en gaven aan dat dit eerst ongewenst was, maar later niet meer. Dus: in de meeste gevallen blijft een ongewenste zwangerschap ongewenst.

Kenmerken

Meisjes

Nederland kent internationaal gezien een laag aantal tienerzwangerschappen en tienermoeders (CBS, 2017). Bij de meisjes zijn een aantal risicogroepen aan te wijzen (Tabel 1: Rutgers/Soa Aids Nederland i.s.m. RIVM, 2017, p.104). Meisjes met een Surinaamse achtergrond zijn vaker (ongepland) zwanger geweest. Onder niet gelovige meisjes zijn minder meisjes weleens zwanger geweest, ook ongepland of ongewenst. Tenslotte hebben laagopgeleide meisjes vaker te maken met een zwangerschap.

Tabel 1. Ervaring met (ongeplande en/of) ongewenste zwangerschap (%) 12-24 jaar

	N (♀+♂)	Zwangerschap ♀	ongepland ♀	ongewenst ♀
Nederlands/westers	18174	2.6 ↓	1.8 ↓	0.9*
Turks	319	0.9 ↓	0.7 ↓	0.5*
Marokkaans	264	6.2	5.9	5.0*
Surinaams	469	14.7 ↑	12.6 ↑	7.8*
Antilliaans	220	10.3	8.7	3.6*
niet-gelovig	15007	2.7 ↓	2.0 ↓	1.0 ↓
beetje christelijk	3103	3.6	2.9	1.3
zeer christelijk	1282	5.4	2.3	1.0
islamitisch	761	3.5	2.6	2.0
laag opgeleid	7783	6.5 ↑	4.5 ↑	2.1 ↑
hoog opgeleid	12496	1.3 ↓	1.1 ↓	0.8 ↓
Totaal	20458	3.4 ↑	2.4 ↑	1.4

↓/↑ lager/hoger dan in de totale groep, minstens klein verschil; ↓/↑ = lager/hoger dan in de totale groep, zeer klein verschil; * Groep te klein om verschillen te kunnen toetsen.

Vrouwen

Een ongewenste zwangerschap komt voor bij alle vrouwen, ongeacht opleiding, religie of herkomst. Dit is terug te zien in tabel 2 (Rutgers i.s.m. RIVM, 2017, p.71), waarin geen significante verschillen onder de variabelen opleiding en religie zijn gevonden onder de vrouwen van 25-49 jaar. In deze

tabel is de variabele herkomst weggelaten omdat binnen de groep 25-49 jaar deze groepen te klein zijn.

Tabel 2. (Ongeplande en ongewenste) zwangerschap in het afgelopen jaar (% 25-49 jaar)

	N (♀ + ♂)	Zwangerschap ♀	ongepland ♀	ongewenst ♀
laag opgeleid	269	10	4	3
midden opgeleid	585	11	3	1
hoog opgeleid	766	12	2	2
niet-gelovig	1067	12	3	1*
beetje christelijk	337	8	2	2*
zeer christelijk	146	9	5	4*
islamitisch	33	-	-	-

↓/↑ lager/hoger dan in de totale groep, minstens klein verschil; ↓/↑ = lager/hoger dan in de totale groep, zeer klein verschil; In de tabel worden ongewogen aantallen en gewogen percentages gepresenteerd. * Groep te klein om verschillen te kunnen toetsen.

Keuzes

Er zijn in Nederland vier keuzemogelijkheden bij een ongewenste zwangerschap: het kind zelf opvoeden, pleegzorg, afstand ter adoptie of abortus.

Zelf opvoeden

Het is onbekend hoeveel vrouwen die ongewenst zwanger zijn ervoor kiezen om de zwangerschap te voldragen en het kind zelf op te voeden. Een zwangerschap die initieel ongewenst is, kan veranderen in een gewenste zwangerschap.

Afstand ter adoptie en pleegzorg

In 2016 waren er 60 vrouwen met een voornemen om hun kind af te staan ter adoptie (Fiom, 2018). Uiteindelijk zijn 17 kinderen afgestaan ter adoptie, 8 kinderen geplaatst in een pleeggezin, 28 vrouwen zijn zelf voor het kind gaan zorgen en in 7 gevallen is het anders verlopen (baby overleden, vrouwen nog in besluitvormingsproces, of verhuisd naar buitenland).

Abortus

In 2016 zijn er 26.482 zwangerschapsafbrekingen bij vrouwen in Nederland woonachtig (Inspectie Gezondheidszorg & Jeugd, 2018), zie tabel 3 voor verdeling van de vrouwen naar leeftijd.

Tabel 3. Aantal zwangerschapsafbrekingen in 2016

Leeftijd (jaren)	Aantal abortussen van vrouwen woonachtig in Nederland en niet in Nederland woonachtig	Aantal abortussen van vrouwen in Nederland woonachtig*
<15	65	57
15-19	2.876	2526
20-24	6.846	6014
25-39	18.242	16026
40-44 en ≥45	2109	1853

* dit is een schatting gebaseerd op het aantal abortussen van vrouwen die in Nederland woonachtig zijn en daarbuiten minus 12.1% (het percentage vrouwen uit het buitenland die naar Nederland komen voor een abortus)

Tussen de 35.605 en 57.516 vrouwen van 25-49 jaar zijn dus in het afgelopen jaar ongewenst zwanger geweest. Een derde tot de helft (31.1%-50.2%) van deze vrouwen kiest voor een abortus.

Bij de meisjes tussen de 12-24 jaar zijn 14.554 en 21.169 meisjes ooit ongewenst zwanger geweest. In 2016 kozen 9787 (8598 meisjes in Nederland woonachtig) meisjes een abortus.

Hulp

Een ongewenst zwangere vrouw kan keuzehulp vragen aan de huisarts, een verloskundige, of zelfstandig hulp opzoeken, bijvoorbeeld online. Daarnaast vindt in een abortuskliniek of een ziekenhuis counseling/keuzehulp plaats vóór de abortus. Door de huisarts of via online kanalen komen ze vaak terecht bij partners van het landelijk netwerk keuzehulp.

- 24.593 gebruikers hebben online informatie opgezocht over keuzehulp op de Fiom website 'Zwanger, wat nu?'
- 887 vrouwen hebben gebruik gemaakt van de Fiom online keuzehulp module 'Zwanger, wat nu?'
- 685 face-to-face keuzehulpgesprekken (Tabel 4)

Tabel 4. Keuzehulpgesprekken in 2016

Organisatie	Aantal
Fiom	336
Fiom Utrecht	31
Altra (Fiom Amsterdam)	123
Fiom Den Haag	65
Siriz	130
Totaal	685

Referenties

Centraal Bureau voor de Statistiek (2017). *Relatief weinig tienermoeders in Nederland*. Geraadpleegd op 19 september 2018 van, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/50/relatief-weinig-tienermoeders-in-nederland>

Fiom 2018. *Landelijke Afstand Ter Adoptie Registratie (LATAR) 2015-2017*. 's-Hertogenbosch: Fiom.

Inspectie Gezondheidszorg & Jeugd (2018). *Jaarrapportage 2016 van de Wet afbreking zwangerschap*. Utrecht: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Seks onder je 25e/Leefstijlmonitor: Rutgers/Soa Aids Nederland i.s.m. RIVM, 2017

Seksuele Gezondheid in Nederland/Leefstijlmonitor: Rutgers i.s.m. RIVM, 2017

Statline CBS (2017)